

AP08957527 «Клиникалық-генетикалық факторлардың миға кенет қан құйылу ауру ағымының даму қаупі мен сипатына әсер етуін болжамдық бағалау»

Өзектілігі

Кенет миға қан құйылу - бұл заманауи медицинаның маңызды мәселелерінің бірі, интрацеребральді қан тамырлардың жарылуы немесе оның қабырғаларының өткізгіштігінің жоғарылауы салдарынан ми паренхимасына қанның енуі болып табылады. Бұл клиникалық форма инсульттің барлық жағдайларының 10-20% құрайды, ал әр түрлі жарияланымдарға сәйкес бұл жағдайда өлім 35-тен 85% -ға дейін жетеді. Әдеби шолудың мәліметтері бойынша Қазақстан тұрғындарында ми ішілік қан құйылу қаупінің генетикалық факторлары туралы ақпарат табылған жоқ, медициналық-әлеуметтік факторлардың пайда болуына, клиникалық (ағым түрі, неврологиялық тапшылықтың тереңдігі) және нейровизуализациялық (қан құйылудың мөлшері мен оқшаулануы) әсері туралы деректер жоқ. Осы тұрғыдан алғанда, қазіргі уақытта Қазақстанның негізгі этникалық популяциясындағы ми ішілік қан құйылу дамуының болжамды клиникалық және генетикалық қауіп факторларын зерттеу неврология және нейрохирургия саласындағы өзекті мәселелердің бірі болып табылады.

Мақсаты: Қазақстанның негізгі этникалық популяциядағы спонтанды ми ішілік қан құйылудың дамуы мен дамуындағы клиникалық және генетикалық факторлардың әлемдік тенденциялардан айырмашылығы бар.

Күтілетін нәтижелер

Қазақстанның негізгі этникалық популяциясында өздігінен ми ішілік қан кету жағдайында клиникалық-генетикалық факторлардың даму қаупіне және аурудың ағымының сипатына әсер етуінің болжамды алгоритмі жасалады. мақсатты топтағы медициналық-әлеуметтік қауіп факторларының алдын-ала күшейтілген профилактикасы арқылы халықтың өлім-жігімі мен мүгедектігінің төмендеуі болады. Геморрагиялық инсульт үшін генетикалық қауіп факторлары анықталған (дербестендірілген медицина).

Зерттеу тобы

Турсынов Н.И. - қауымдастырылған профессор, м.ғ.к., «ҚМУ» КеАҚ, неврология, нейрохирургия, психиатрия және реабилитация бөлімінің нейрохирургиясына жауапты. ORCID 0000-0003-1939-7506.

Григолашвили М.А. - профессор, м.ғ.к., «ҚМУ» КеАҚ, неврология, нейрохирургия, психиатрия және оңалту бөлімінің бастығы. ORCID 0000-0001-6722-1762.

Муратбекова Ш.С. - «ҚМУ» КеАҚ, 1 курс докторанты, неврология, нейрохирургия, психиатрия және реабилитация кафедрасының ассистенті. ORCID 0000-0002-4657-4021.

Беляев И.А. - «ҚМУ» КеАҚ, зерттеу орталығының ұжымдық пайдалану зертханасының ғылыми қызметкері. ORCID 0000-0003-3373-2059.

Бейсембаева М.Б. - «ҚМУ» КеАҚ, неврология, нейрохирургия, психиатрия және реабилитация кафедрасының ассистенті. ORCID 0000-0001-5691-8804.

Жарияланымдар

1. Tursynov N., Grigolashvili M., Kauynbekova S., Grigolashvili S. Evaluating the efficacy of neuronavigation in surgical treatment of glial tumors // Georgian Med News. - 2017. - N (262). - P.14-20.

2. Azizov I.S., Lavrinenko A.V., Belyaev I.A., Babenko D.B., Shambilova N.A., Bissenova N.M. Sensitivity to Antimicrobial Drugs of Pseudomonas Aeruginosa Extreme-Resistant Strains

Isolated in the Major Hospitals of Central Kazakhstan// Open Access Maced J Med Sci. 2017. -№ 5(1). – P.6-8. doi:10.3889/oamjms.2017.023

3. Беляев И.А., Беляев А.М. Чувствительность пневмококков к антимикробным препаратам по данным исследования, проведенного в Центральном Казахстане// Georgian Medical News. – 2017. - No 1 (262). - P.-101-106.

4. Akshulakov S., Makhambetov Y., Bralov A., Pazyzbekov T., Tursynov N., Menlibayeva K. Reaching the horizon and looking beyond: neurosurgery education in Kazakhstan // Neurosurg Focus. – 2020. - N 48(3):E9. doi:10.3171/2019.12.FOCUS19790

5. Турсынов Н.И., Аумажитов С.Ж., Муратбекова Ш.С., Мажыров С.Ж., Санаев Э.М. Выбор оптимальной тактики нейрохирургического лечения при артериовенозных мальформациях головного мозга // Colloquium-journal. - 2020. №10 (62).

Қол жеткізілген нәтижелер

Қазақстанның негізгі этникалық популяциясындағы ми ішілік қан кетудің басталуына, клиникалық ағымына және невровизуалды сипаттамаларына медициналық-әлеуметтік қауіп факторларын клиникалық зерттеу жүргізілді.

Қазақстанның негізгі этникалық популяциясындағы ми ішілік қан кетудің дамуы мен ауырлығының генетикалық қауіп факторларын жағдайлық бақылау зерттеуі жүргізілді.

Потенциалды пайдаланушыларға арналған ақпарат

Зерттеу нәтижелері Қазақстандағы ВК курсының дамуы мен сипатына генетикалық факторлардың әсерін зерттеудің алғашқы кезеңі болады, бұл келесі жұмыстарда генетикалық қауіп факторларының панелін құруға мүмкіндік береді және дербестендірілген медицинаның негізі болыңыз.

Зерттеу нәтижелерін қолдану саласы - алғашқы медициналық-санитарлық көмек, инсульт орталықтары, Қазақстан Республикасының және басқа елдердің клиникалық диагностикалық зертханалары.